

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष २, अंक २६-अ]

गुरुवार, डिसेंबर १५, २०१६/अग्रहायण २४, शके १९३८

[पृष्ठे ३, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक ५७-अ

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयक.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक १५ डिसेंबर, २०१६ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

L. A. BILL No. LVIII OF 2016.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA CO-OPERATIVE SOCIETIES ACT, 1960.

सन २०१६ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५८.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.

१९६१ चा ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० यात आणखी महा. २४. सुधारणा करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या सदुसंस्थाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र सहकारी संस्था (तिसरी सुधारणा) अधिनियम, २०१६, असे संक्षिप्त नाव.

म्हणावे.

भाग पाच-५७ अ-१.
(एचबी १६०६-१)

(१)

सन १९६१ चा
महाराष्ट्र अधिनियम (ग) क्रमांक २४ याच्या
कलम ८१ ची
सुधारणा.

२. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० याच्या कलम ८१ च्या पोट-कलम (१) मधील, खंड १९६१ चा
महा. २४.

“(ब-१) ज्याला संस्थेच्या कामकाजाचे उचित ज्ञान असेल व लेखापरीक्षा करण्याचा किमान एक
वर्षाचा अनुभव असेल आणि ज्याला कामकाजासाठी मराठी भाषेचे पुरेसे ज्ञान असेल असा, परिव्यय १९५९ चा
व कार्यलेखापाल अधिनियम, १९५९ याच्या अर्थात्तर्गत परिव्यय लेखापाल असेल, अशा व्यक्तीचा महा. २३.
समावेश होईल;

(ब-२) ज्यामध्ये एका पेक्षा अधिक परिव्यय व कार्य लेखापाल अधिनियम, १९५९ यांच्या अर्थात्तर्गत १९५९ चा
परिव्यय लेखापाल असतील व जिला संस्थेच्या कामकाजाचे उचित ज्ञान असेल व लेखा परीक्षा करण्याचा महा. २३.
किमान एक वर्षाचा अनुभव असेल आणि कामकाजासाठी मराठी भाषेचे पुरेसे ज्ञान असेल, अशी लेखा
परीक्षा करणारी संस्था, याचा समावेश होईल.”.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

संविधान (सत्याण्णवावी सुधारणा) अधिनियम, २०११ यानुसार दाखल केलेल्या महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० (१९६१ चा महा. २४) याच्या कलम ८१ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (अ) मध्ये अशी तरतूद केली आहे की, संस्था, संस्थांच्या लेखापरीक्षा करण्यासाठी पात्र असतील अशा विहित करण्यात येईल अशी आवश्यक ती अर्हता आणि अनुभव धारण करणा-या निबंधकाने तयार केलेल्या आणि राज्य शासनाने किंवा यासंबंधात राज्य शासनाकडून प्राधिकृत करण्यात आलेल्या प्राधिका-याने मान्यता दिलेल्या नामिकेवरील लेखापरीक्षकाकडून किंवा लेखापरीक्षा करणा-या संस्थेकडून प्रत्येक वित्तीय वर्षात किमान एकदा, तिच्या लेखांची लेखापरीक्षा करण्याची व्यवस्था करील आणि तसेच असे लेखे ज्या वित्तीय वर्षाशी संबंधित असतील ते वित्तीय वर्ष संपल्यापासून चार महिन्यांच्या कालावधीच्या आत ती लेखापरीक्षा पूर्ण करण्याची व्यवस्था करील.

उक्त खंड (अ) च्या दुस-या परंतुकात अशी तरतूद केली आहे की, कोणताही लेखापरीक्षक, एक लाख रुपयांपेक्षा कमी भरणा झालेले भाग भांडवल असलेल्या संस्था वगळता, एखाद्या वित्तीय वर्षात लेखापरीक्षा करण्यासाठी वीसपेक्षा अधिक संस्थांच्या लेखापरीक्षेचे काम स्वीकारणार नाही.

२. सध्या, कलम ८१ च्या पोट-कलम (१) च्या स्पष्टीकरण-एक मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, लेखापरीक्षकांच्या नामिकेत, सनदी लेखापाल, प्रमाणित लेखापरीक्षक व सरकारी लेखापरीक्षक यांचा समावेश आहे. संस्थांनी निर्धारित केलेल्या कालावधीच्या आत लेखापरीक्षा पूर्ण करण्यासाठी आणि उक्त कलम ८१ नुसार एखाद्या लेखापरीक्षकाकडून एका वित्तीय वर्षामध्ये वीसपेक्षा अधिक संस्थांची लेखापरीक्षा न करण्याची मर्यादा लक्षात घेता, सध्याच्या नामिकाप्रविष्ट असलेल्या लेखापरीक्षकांची संख्या अपुरी असल्याचे आढळून आले आहे.

लेखापरीक्षकांच्या नामिकेवरील नामिकाप्रविष्ट असलेल्या लेखापरीक्षकांची संख्या आणि राज्यामधील सहकारी संस्थांची संख्या विचारात घेता, लेखापरीक्षा पूर्ण झालेल्या संस्थांची टक्केवारी खूपच कमी आहे. अधिकाधिक संस्थांची लेखापरीक्षा पूर्ण करण्याकरिता, पुरेशा संख्येतील लेखापरीक्षकांची तरतूद करण्यासाठी, संस्थांना निवडीकरिता लेखापरीक्षकांचे अनेक पर्याय उपलब्ध करून देण्यासाठी, कर्नाटक सहकारी संस्था अधिनियम, १९५९ (सन १९५९ चा कर्नाटक अधिनियम क्रमांक ११) यात कर्नाटक सहकारी संस्था (सुधारणा) अधिनियम, २०१४ द्वारे केलेल्या सुधारणेच्या धर्तीवर, संस्थांच्या लेखांची लेखापरीक्षा करण्याच्या प्रयोजनार्थ, शासनाने मंजुरी दिलेल्या लेखापरीक्षकांच्या नामिकेमध्ये परिव्यय व कार्य लेखापाल अधिनियम, १९५९ (१९५९ चा २३) याच्या अर्थात्तर्गत परिव्यय लेखापाल व एकापेक्षा अधिक परिव्यय लेखापालांचा समावेश असणा-या लेखापरीक्षा करणा-या संस्थांचा अंतर्भाव करणे, शासनास, इष्ट वाटते. त्या प्रयोजनार्थ, उक्त अधिनियमाच्या कलम ८१ च्या, पोट-कलम (१) च्या स्पष्टीकरण एक मध्ये योग्य त्या सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

३. वरील उदिष्टे साध्य करणे हा, या विधेयकाचा हेतू आहे.

नागपूर,

दिनांक १३ डिसेंबर, २०१६.

सुभाष देशमुख,

सहकार मंत्री.

विधान भवन :

नागपूर,

दिनांक : १५ डिसेंबर, २०१६.

डॉ. अनंत कळसे,

प्रधान सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा.